O‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA QISHLOQ XO‘JALIGI TERMINLARINING TARJIMA MUAMMOLARI

Bekchanova Nazokat Allanazar qizi
Urganch Davlat Universiteti
mustaqil tadqiqotchisi
E-mail: nbekchanova4@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.23151652

Annotatsiya. Mazkur maqolada o‘zbek va ingliz tillarida qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilish jarayonida yuzaga keladigan lingvistik, semantik va ekstralingvistik muammolar tadqiq etiladi. Qishloq xo‘jaligi terminologiyasining agronomiya, irrigatsiya, tuproqshunoslik, chorvachilik, seleksiya, o‘simlikshunoslik hamda zamonaviy agrotexnologiyalar kabi yo‘nalishlarni qamrab olishi tarjima jarayoniga alohida yondashuvni talab qiladi. Tadqiqotda terminologik ekvivalentlik, ko‘p ma’nolilik, kontekstual moslik, kalkalash, transliteratsiya, tavsifiy va funksional tarjima usullarining o‘ziga xos xususiyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, yangi agrotexnologik terminlarni o‘zbek tiliga o‘girishda terminologik standartlashuv va yagona ekvivalentlarni shakllantirish masalalariga e’tibor qaratiladi. Tadqiqot natijalari qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilishda sohaviy bilim, kontekstual tahlil va funksional ekvivalentlik tamoyillarining muhimligini ko‘rsatadi.
Kalit so‘zlar: qishloq xo‘jaligi terminologiyasi, tarjima, terminologik ekvivalentlik, agroterminlar, o‘zbek tili, ingliz tili, kontekstual tarjima, agrotexnologiya.

Аннотация. В данной статье рассматриваются лингвистические, семантические и экстралингвистические проблемы, возникающие в процессе перевода сельскохозяйственных терминов на узбекский и английский языки. Тот факт, что сельскохозяйственная терминология охватывает такие области, как агрономия, ирригация, почвоведение, животноводство, селекция, растениеводство и современные агротехнологии, требует особого подхода к процессу перевода. В исследовании анализируются специфические особенности терминологической эквивалентности, полисемии, контекстной совместимости, исчисления, транслитерации, описательных и функциональных методов перевода. Также уделяется внимание вопросам терминологической стандартизации и формирования единообразных эквивалентов при переводе новых агротехнологических терминов на узбекский язык. Результаты исследования указывают на важность принципов предметного знания, контекстного анализа и функциональной эквивалентности при переводе сельскохозяйственных терминов.
Ключевые слова: сельскохозяйственная терминология, перевод, терминологическая эквивалентность, агротермы, узбекский язык, английский язык, контекстный перевод, агротехнология.

Abstract. This article examines the linguistic, semantic, and extralinguistic challenges that arise during the translation of agricultural terms between Uzbek and English. The fact

that agricultural terminology encompasses fields such as agronomy, irrigation, soil science, animal husbandry, plant breeding, crop science, and modern agrotechnologies necessitates a specialized approach to the translation process. The study analyzes the specific characteristics of terminological equivalence, polysemy, contextual suitability, calquing, transliteration, and descriptive and functional translation methods. Attention is also given to issues regarding terminological standardization and the establishment of unified equivalents when translating new agrotechnological terms into Uzbek. The research findings demonstrate the importance of domain-specific knowledge, contextual analysis, and principles of functional equivalence in the translation of agricultural terminology.

Key words: agricultural terminology, translation, terminological equivalence, agro-terms, Uzbek language, English language, contextual translation, agrotechnology.

Kirish. Bugungi globallashuv va xalqaro ilmiy-texnik hamkorlik sharoitida turli fan va sohalarga oid terminlarni bir tildan ikkinchi tilga to‘g‘ri va mazmunan aniq tarjima qilish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, qishloq xo‘jaligi sohasi bilan bog‘liq ilmiy-texnik axborotlarning xalqaro miqyosda almashinuvi ingliz tilidagi agrar terminlarning o‘zbek tiliga sifatli tarjima qilinishini talab etmoqda. Qishloq xo‘jaligida zamonaviy texnologiyalar, raqamlashtirish, sun’iy intellekt, biotexnologiya, seleksiya, agroekologiya, aqlli sug‘orish tizimlari va aniq dehqonchilik kabi yangi yo‘nalishlarning rivojlanishi natijasida sohaviy terminologiya ham jadal ravishda kengayib bormoqda. Qishloq xo‘jaligi terminlari o‘zining semantik aniqligi, tizimliligi va muayyan ilmiy tushunchani ifodalashi bilan umumxalq leksikasidagi birliklardan farq qiladi. Shu sababli ularni tarjima qilish jarayonida faqat lug‘aviy moslikni ta’minlashning o‘zi yetarli emas. Tarjimon terminning muayyan sohadagi funksional ma’nosini, kontekstual xususiyatlarini, ilmiy mazmunini va milliy terminologik tizimdagi o‘rnini ham hisobga olishi lozim. Bir terminning turli kontekstlarda turlicha ma’nolarda qo‘llanishi esa tarjima jarayonini yanada murakkablashtiradi.

O‘zbek va ingliz tillari tipologik jihatdan bir-biridan farq qiluvchi tillar bo‘lgani sababli qishloq xo‘jaligi terminlarining strukturaviy va semantik xususiyatlarida ham muayyan tafovutlar mavjud. Ingliz tilida birikma shaklida ifodalangan ayrim agrar terminlar o‘zbek tilida so‘z birikmasi, izohlovchi konstruksiya yoki tavsifiy birlik orqali tarjima qilinishi mumkin. Masalan, crop rotation termini o‘zbek tilida “ekinlarni almashlab ekish”, soil fertility — “tuproq unumdorligi”, organic farming — “organik dehqonchilik”, precision agriculture esa kontekstga qarab “aniq dehqonchilik” yoki “aniq qishloq xo‘jaligi” tarzida berilishi mumkin. Ushbu misollar termin tarjimasida shakliy emas, balki mazmuniy va funksional muvofiqlik muhim ekanligini ko‘rsatadi. Qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilishdagi yana bir muhim muammo yangi tushunchalarning o‘zbek tilidagi muqobillarini shakllantirish bilan bog‘liq. Zamonaviy agrar texnologiyalarning aksariyati xalqaro ilmiy axborot almashinuvi orqali rivojlanayotgani sababli smart farming, digital agriculture, remote sensing, variable-rate technology, agricultural drone kabi terminlar ilmiy va texnik matnlarda tobora ko‘proq uchramoqda. Ushbu terminlarning o‘zbek tilida yagona va barqaror ekvivalentlarini ishlab chiqish tarjimashunoslik bilan bir qatorda o‘zbek terminologiyasining rivojlanishi uchun ham muhimdir. Shuningdek, qishloq xo‘jaligi terminlari muayyan hududning tarixiy, geografik va xo‘jalik yuritish an’analarini ham aks ettirishi mumkin.

O‘zbek tilidagi “ariq”, “zovur”, “mirab”, “dehqon xo‘jaligi”, “lalmi dehqonchilik” kabi birliklar milliy agrar tajriba bilan chambarchas bog‘liq. Bunday terminlarni ingliz tiliga tarjima qilishda har doim ham to‘g‘ridan-to‘g‘ri ekvivalent topish mumkin emas. Shu sababli ayrim holatlarda tavsifiy tarjima, funksional ekvivalentlik yoki kontekstual izohlash usullaridan foydalanish zarur bo‘ladi.

Mavzuning dolzarbligi, avvalo, qishloq xo‘jaligiga oid xalqaro ilmiy adabiyotlar, texnik hujjatlar, ilmiy maqolalar, darsliklar va axborot resurslarining ingliz tilida keng tarqalganligi bilan belgilanadi. Mazkur manbalarni o‘zbek tiliga tarjima qilishda terminologik aniqlikning ta’minlanmasligi ilmiy axborotning noto‘g‘ri yoki to‘liq bo‘lmagan holda yetkazilishiga olib kelishi mumkin. Shu nuqtayi nazardan, o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarining tarjima xususiyatlarini qiyosiy o‘rganish muhim ilmiy-amaliy vazifalardan biri hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilish jarayonida yuzaga keladigan asosiy lingvistik, semantik va ekstralingvistik muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etishning samarali usullarini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqotning asosiy vazifalari sifatida qishloq xo‘jaligi terminlarining o‘ziga xos xususiyatlarini aniqlash, o‘zbek va ingliz tillaridagi agrar terminlarning ekvivalentlik darajasini qiyosiy tahlil qilish, ko‘p ma’noli terminlarning tarjima xususiyatlarini o‘rganish, yangi agrotexnologik terminlarni tarjima qilishda qo‘llaniladigan usullarni aniqlash hamda terminologik standartlashuv masalalarini yoritish belgilandi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarining tarjima muammolarini lingvistik va funksional jihatdan kompleks tahlil qilish, terminlarning ekvivalentlik darajasini aniqlash hamda yangi agrar terminlarni tarjima qilishda kontekstual va funksional yondashuvlarning samaradorligini asoslash bilan belgilanadi. Tadqiqotning amaliy ahamiyati shundan iboratki, unda keltirilgan ilmiy xulosalar va tahlil natijalaridan qishloq xo‘jaligi sohasidagi ilmiy-texnik matnlarni tarjima qilish, ikki tilli terminologik lug‘atlar yaratish, agrar yo‘nalishdagi oliy ta’lim muassasalarida tarjima va terminologiya fanlarini o‘qitish hamda yangi agrotexnologik terminlarni o‘zbek tilida standartlashtirish jarayonida foydalanish mumkin.

Adabiyotlar tahlili. Terminologiya va maxsus soha leksikasining shakllanishi, rivojlanishi hamda boshqa tillarga tarjima qilinishi masalalari zamonaviy tilshunoslik va tarjimashunoslikning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, fan va texnika taraqqiyoti natijasida yangi terminlarning tez sur’atlarda paydo bo‘lishi ularni boshqa tillarga mazmunan aniq va funksional jihatdan mos tarzda tarjima qilish masalasini dolzarb qilib qo‘ymoqda. Qishloq xo‘jaligi terminologiyasi ham ushbu jarayonning muhim tarkibiy qismi bo‘lib, agronomiya, o‘simlikshunoslik, chorvachilik, irrigatsiya, tuproqshunoslik, seleksiya, agrotexnika va raqamli qishloq xo‘jaligi kabi ko‘plab yo‘nalishlarni qamrab oladi. Terminologik tadqiqotlarning nazariy asoslari XX asrda shakllangan bo‘lib, avstriyalik olim Eugen Wüster terminologiya nazariyasining rivojlanishida muhim o‘rin egallaydi. Wüster terminni muayyan tushunchaning maxsus nomi sifatida ko‘rib, terminologik tizimda tushuncha va termin o‘rtasidagi aniq munosabatni ta’minlash zarurligini ta’kidlaydi. Uning qarashlarida terminologik tizimning standartlashuvi, tushunchalarni tizimlashtirish va ular o‘rtasidagi munosabatlarni aniqlash muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur nazariy qarashlar qishloq xo‘jaligi terminlarini standartlashtirish va tarjima qilish uchun ham metodologik asos bo‘la oladi.

Tarjima nazariyasi doirasida E. Nida tomonidan ilgari surilgan formal va dinamik ekvivalentlik konsepsiyalari ham termin tarjimasini tadqiq etishda muhim nazariy asoslardan biridir. Nida tarjimada faqat shakliy o‘xshashlikka emas, balki asl matndagi mazmunning qabul qiluvchi til vakiliga adekvat yetkazilishiga e’tibor qaratadi. Qishloq xo‘jaligi terminlari tarjimasida ham aynan mazmuniy muvofiqlik muhim bo‘lib, terminning shaklini saqlab qolish har doim ham to‘g‘ri natijani ta’minlamaydi. P. Newmark ilmiy va texnik matnlar tarjimasida terminologik aniqlik, kontekst va sohaviy mazmunni hisobga olish zarurligini ta’kidlaydi. Uning fikrlariga ko‘ra, ilmiy-texnik tarjimada tarjimon manba tilidagi birlikning lug‘aviy ma’nosini aniqlash bilan cheklanib qolmasdan, uning muayyan sohadagi funksiyasini ham tushunishi kerak. Bu fikr qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilish uchun muhim, chunki cultivation, production, crop, farming, management kabi birliklarning aniq tarjimasi ularning qo‘llanilish kontekstiga bog‘liq. M. Baker tarjima jarayonida ekvivalentlikni turli lingvistik darajalarda ko‘rib chiqadi. Uning yondashuvida so‘z, birikma, grammatik struktura, matn va pragmatik ma’no o‘rtasidagi munosabat muhim hisoblanadi. Ushbu nazariy yondashuv qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilishda ham qo‘llanilishi mumkin. Chunki ayrim inglizcha terminlar o‘zbek tilida bitta so‘z bilan emas, balki so‘z birikmasi yoki tavsifiy konstruksiya orqali ifodalanadi. Qishloq xo‘jaligi terminlarini to‘g‘ri tarjima qilish uchun til bilimi bilan bir qatorda agronomik tushunchalarni anglash ham talab etiladi.

O‘zbek tilshunosligida terminologiya masalalari A. Hojiyev, A. Madvaliyev va boshqa tadqiqotchilarning ishlarida o‘z aksini topgan. A. Hojiyevning tilshunoslik terminlari bo‘yicha ishlari o‘zbek ilmiy terminologiyasining shakllanishi va terminlarning lingvistik xususiyatlarini o‘rganishda muhim manba hisoblanadi. A. Madvaliyev boshchiligida yaratilgan o‘zbek tilining izohli lug‘atlari esa so‘z va terminlarning semantik xususiyatlarini aniqlashda muhim lug‘aviy manba vazifasini bajaradi. O‘zbek terminologiyasining rivojlanishida milliy til imkoniyatlaridan foydalanish, mavjud terminlarga muqobil yaratish va xalqaro terminlarni o‘zlashtirish masalalari alohida ahamiyatga ega. Ayniqsa, qishloq xo‘jaligi sohasida xalqaro ilmiy aloqalarning kuchayishi natijasida ingliz tilidan kirib kelayotgan terminlar soni ortib bormoqda. Agricultural drone, smart farming, digital agriculture, precision agriculture, remote sensing, soil mapping kabi terminlar zamonaviy agrar diskursning yangi qatlamini shakllantirmoqda. Umuman olganda, mavjud ilmiy adabiyotlar terminologik tarjimaning nazariy asoslari yetarlicha ishlab chiqilganini ko‘rsatadi. Biroq o‘zbek va ingliz tillaridagi zamonaviy qishloq xo‘jaligi terminlarining, ayniqsa raqamli qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyaga oid yangi terminlarning qiyosiy-tarjimaviy jihatdan tizimli o‘rganilishi hali ham dolzarb masala bo‘lib qolmoqda. Mavjud tadqiqotlarda umumiy terminologik tamoyillar keng yoritilgan bo‘lsa-da, o‘zbek agrar terminologiyasini ingliz tilidagi zamonaviy agrar terminlar bilan qiyoslash, ularning ekvivalentlik darajasini aniqlash va tarjima strategiyalarini tizimlashtirish bo‘yicha izlanishlarni yanada chuqurlashtirish zarur. Shu sababli mazkur tadqiqotda o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarini semantik, strukturaviy va funksional jihatdan qiyoslash, tarjima jarayonida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash hamda samarali tarjima strategiyalarini belgilashga alohida e’tibor qaratiladi.

Tadqiqot natijalari va muhokamasi. Tadqiqot davomida o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligiga oid terminlar semantik, strukturaviy va funksional jihatdan qiyosiy tahlil qilindi. Tahlil natijalari qishloq xo‘jaligi terminlarining tarjimasida asosiy muammolar

terminologik ekvivalentlik, ko‘p ma’nolilik, terminlarning strukturaviy farqlari, yangi agrotexnologik birliklarning paydo bo‘lishi hamda milliy-madaniy xususiyatlar bilan bog‘liqligini ko‘rsatdi. Avvalo, tadqiqot natijalari o‘zbek va ingliz tillarida to‘liq ekvivalentga ega bo‘lgan qishloq xo‘jaligi terminlari mavjudligini ko‘rsatdi. Masalan, seed – urug‘, soil – tuproq, irrigation – sug‘orish, harvest – hosil, farmer – fermer kabi birliklarning tarjimasida katta qiyinchilik kuzatilmaydi. Bunday terminlarda ikki tildagi tushuncha mazmuni o‘zaro yaqin bo‘lgani sababli bevosita lug‘aviy ekvivalentdan foydalanish mumkin. Shu bilan birga, ayrim terminlar ingliz tilida bitta leksik birlik orqali ifodalansa, o‘zbek tilida kengroq so‘z birikmasi yordamida tarjima qilinadi. Masalan, crop rotation termini “ekinlarni almashlab ekish”, soil fertility — “tuproq unumdorligi”, plant protection — “o‘simliklarni himoya qilish”, livestock farming — “chorvachilik” shaklida beriladi. Bu holat tillarning grammatik va leksik qurilishidagi farqlar bilan izohlanadi.

Tadqiqotda aniqlangan muhim jihatlardan biri — terminlarning kontekstga bog‘liq holda turlicha tarjima qilinishidir. Masalan, ingliz tilidagi cultivation so‘zi kontekstga qarab “yetishtirish”, “ekish”, “ishlov berish” yoki “madaniylashtirish” ma’nolarida qo‘llanishi mumkin. Shuning uchun bunday birliklarni faqat lug‘aviy muqobil asosida tarjima qilish ayrim hollarda semantik noaniqlikka olib keladi. Tarjimon terminning qaysi agrar jarayonni ifodalashini aniqlab, kontekstual ekvivalentni tanlashi lozim. Tahlil natijalari zamonaviy agrotexnologiya bilan bog‘liq terminlar tarjimasida muammolar yanada kuchli ekanini ko‘rsatdi. Bugungi kunda smart farming, digital agriculture, precision agriculture, agricultural drone, remote sensing, variable-rate technology kabi yangi terminlar qishloq xo‘jaligi diskursiga faol kirib kelmoqda. Ularning ayrimlari o‘zbek tilida hali yagona standart tarjimaga ega emas. Masalan, smart farming “aqlli dehqonchilik”, “aqlli qishloq xo‘jaligi” tarzida, precision agriculture esa “aniq dehqonchilik” yoki “aniq qishloq xo‘jaligi” tarzida uchrashi mumkin. Mazkur holat terminologik standartlashuv muammosini yuzaga keltiradi. Bir tushunchaning bir nechta tarjima variantiga ega bo‘lishi ilmiy matnlarda terminologik bir xillikning buzilishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli yangi agrotexnologik terminlarni o‘zbek tiliga tarjima qilishda ularning xalqaro ilmiy qo‘llanilishi, o‘zbek tilining so‘z yasash imkoniyatlari va soha mutaxassislari tomonidan qabul qilinish darajasini hisobga olish maqsadga muvofiq.

Tadqiqot davomida tarjima usullari ham tahlil qilindi. Natijalar qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilishda kalkalash, funksional ekvivalentlik, tavsifiy tarjima, transliteratsiya va kontekstual tarjima usullari faol qo‘llanilishini ko‘rsatdi. Masalan, organic farming — “organik dehqonchilik”, soil fertility — “tuproq unumdorligi” shaklida kalkalash orqali tarjima qilinishi mumkin. Biroq ayrim murakkab terminlarda tavsifiy tarjima samaraliroq natija beradi. Milliy-madaniy xususiyatga ega bo‘lgan o‘zbek agrar terminlarini ingliz tiliga tarjima qilish esa alohida muammoni tashkil etadi. Masalan, “ariq”, “zovur”, “mirab”, “lalmi dehqonchilik” kabi birliklarning ingliz tilida har doim ham to‘liq va bevosita ekvivalenti mavjud emas. Bunday terminlarda tavsifiy tarjima yoki qisqa izohdan foydalanish maqsadga muvofiq. Masalan, “mirab” terminini faqat water manager deb tarjima qilish uning tarixiy va milliy mazmunini to‘liq ifodalamasligi mumkin. Shuning uchun kontekstga qarab izohli tarjimadan foydalanish zarur.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, terminning tarjima variantini tanlashda uchta asosiy omil muhim ahamiyatga ega: terminning semantik mazmuni, uning sohadagi funksiyasi va

matn konteksti. Ushbu uch omildan faqat bittasiga tayanish tarjimaning aniqligini pasaytirishi mumkin. Ayniqsa, ilmiy maqola, texnik hujjat, darslik va amaliy qo‘llanmalarda terminologik aniqlik birinchi darajali talab hisoblanadi. Natijalarni umumlashtirganda, o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarini quyidagi guruhlarga ajratish mumkin: 1) to‘liq ekvivalentga ega terminlar; 2) qisman ekvivalentga ega terminlar; 3) kontekstual ekvivalent talab qiladigan terminlar; 4) milliy-madaniy xususiyatga ega terminlar; 5) yangi agrotexnologik va raqamli terminlar. Har bir guruh uchun alohida tarjima strategiyasidan foydalanish zarurligi aniqlandi. Shuningdek, tadqiqot natijalari tarjimonning faqat lingvistik kompetensiyasi yetarli emasligini ko‘rsatdi. Qishloq xo‘jaligi terminlarini sifatli tarjima qilish uchun tarjimon agronomiya, agrotexnologiya, irrigatsiya, tuproqshunoslik va zamonaviy raqamli qishloq xo‘jaligi sohalariga oid asosiy tushunchalarni ham bilishi lozim. Demak, terminologik tarjimada lingvistik kompetensiya + sohaviy kompetensiya + tarjimaviy kompetensiya uyg‘unligi muhim hisoblanadi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilishda yagona universal usul mavjud emasligini ko‘rsatdi. Terminning xususiyatiga qarab bevosita ekvivalent, kalkalash, tavsifiy tarjima yoki kontekstual moslashtirish usullaridan foydalanish talab etiladi. Ayniqsa, zamonaviy agrotexnologiyaga oid yangi terminlarni tarjima qilishda terminologik standartlarni ishlab chiqish va yagona ilmiy muqobillarni shakllantirish muhim vazifa sifatida namoyon bo‘lmoqda. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, o‘zbek va ingliz tillari o‘rtasidagi qishloq xo‘jaligi terminologik almashinuvi nafaqat tarjima sifatini oshirish, balki ikki tilda agrar ilmiy kommunikatsiyaning samaradorligini ta’minlash uchun ham muhimdir.

Xulosa. O‘tkazilgan tadqiqot natijalari o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilish murakkab va ko‘p bosqichli lingvistik jarayon ekanligini ko‘rsatdi. Agrar terminlarning tarjimasida faqat lug‘aviy moslikni aniqlash yetarli bo‘lmay, terminning semantik mazmuni, qo‘llanish sohasi, kontekstdagi funksiyasi hamda milliy-madaniy xususiyatlarini hisobga olish zarur. Tadqiqot davomida qishloq xo‘jaligi terminlari to‘liq ekvivalentli, qisman ekvivalentli, kontekstual ekvivalent talab qiluvchi, milliy-madaniy xususiyatga ega va yangi agrotexnologik terminlar kabi guruhlarga ajratildi. To‘liq ekvivalentli terminlarda bevosita tarjima samarali bo‘lsa, qisman yoki ekvivalentsiz birliklarda funksional, tavsifiy va kontekstual tarjima usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq ekanligi aniqlandi. Ayniqsa, smart farming, digital agriculture, precision agriculture, remote sensing, variable-rate technology kabi zamonaviy agrotexnologik terminlarning o‘zbek tiliga tarjimasida terminologik standartlashuv muammosi mavjudligi kuzatildi. Shu sababli yangi agrar terminlarning yagona, ilmiy asoslangan va amaliyotda qo‘llash uchun qulay muqobillarini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, “ariq”, “zovur”, “mirab”, “lalmi dehqonchilik” kabi milliy-madaniy xususiyatga ega terminlarni ingliz tiliga tarjima qilishda bevosita ekvivalentdan ko‘ra tavsifiy yoki kontekstual tarjimadan foydalanish samaraliroq ekanligi aniqlandi. Bu esa agrar terminologik tarjimada tarjimonning nafaqat lingvistik, balki sohaviy bilimlarga ham ega bo‘lishi zarurligini ko‘rsatadi. Umuman, o‘zbek va ingliz tillaridagi qishloq xo‘jaligi terminlarini tarjima qilish sifatini oshirish uchun ikki tilli terminologik lug‘atlar va elektron ma’lumotlar bazalarini takomillashtirish, yangi agrotexnologik terminlarni standartlashtirish hamda tarjimonlarning agrar sohaga oid terminologik kompetensiyasini rivojlantirish muhimdir. Mazkur yo‘nalishdagi tadqiqotlar

o‘zbek va ingliz tillari o‘rtasidagi ilmiy-texnik kommunikatsiyani rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Baker, M. (2018). In Other Words: A Coursebook on Translation. 3rd ed. London: Routledge.
2. Cabré, M. T. (1999). Terminology: Theory, Methods and Applications. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
3. Newmark, P. (1988). A Textbook of Translation. New York: Prentice Hall.
4. Hojiyev, A. (2002). Tilshunoslik terminlarining izohli lug‘ati. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
5. Madvaliyev, A. (tahrir hay’ati rahbari). (2006–2008). O‘zbek tilining izohli lug‘ati. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
6. O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligi vazirligi. Qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar sohasiga oid me’yoriy-uslubiy materiallar.
7. O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish agentligi. Qishloq xo‘jaligida innovatsion va raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga oid materiallar.